

**ДО ЧЛЕНОВЕТЕ НА
НАУЧНОТО ЖУРИ ЗА ЗАЩИТА
НА ДИСЕРТАЦИОНЕН ТРУД**

РЕЦЕНЗИЯ

От д-р Ралица Янкова Илкова Петкова, доцент по наказателно право в Юридическия факултет на СУ „Св. Климент Охридски“ – член на научното жури за публична защита на дисертационния труд на Аниса Гиу, докторант – редовна форма на обучение, в катедра „Международно право и международни отношения“ на Юридическия факултет на Софийски университет „Св. Климент Охридски“, на тема „Имунитетът в международното и в конституционното право на Република България и Република Албания“, за присъждане на образователната и научна степен „доктор“ по професионално направление „3.6 Право“, научна специалност „Международно публично право“

ПОЧИТАЕМИ ЧЛЕНОВЕ НА НАУЧНОТО ЖУРИ,

Със Заповед № РД 38-344/02.07.2024 г. на проф. д-р Георги Вълчев, Ректор на СУ „Св. Климент Охридски“, съм определена за вътрешен член на научното жури по процедурата за защита на дисертационния труд на Аниса Гиу на тема „Имунитетът в международното и в конституционното право на Република България и Република Албания“ за присъждане на образователната и научна степен „доктор“ в област на висше образование: 3 „Социални, стопански и правни науки“, професионално направление: 3.6 „Право“, научна специалност „Международно публично право“. В това си качество предоставям следното становище.

I. Кратко представяне на докторанта и на неговия труд

Докторантът Аниса Гиу е родена на 10.07.1989 г. в гр. Тирана, Република Албания. Висшето си юридическо образование получава през 2014 г. в Юридическия факултет на Университета в гр. Тирана. През 2012 г. получава образователно – квалификационната степен „бакалавър“ по международни отношения в Юридическия факултет на Частен университет „Юстиниан I“ – гр. Тирана.

През 2021 г. е зачислена като докторант редовна форма на обучение в катедра „Международно право и международни отношения“ към Юридическия факултет на СУ „Св. Климент Охридски“ в област на висше образование: 3 „Социални, стопански и правни науки“, професионално направление: 3.6 „Право“, научна специалност „Международно публично право“, с тема на дисертационния труд „Имунитетът в международното и в конституционното право на Република България и Република Албания“.

Докторантът започва професионалната си кариера през 2017 г. като адвокат в правна кантора „Гиу“ – гр. Тирана. От 2022 г. е на обучение в Школа за магистрати към Висшия прокурорски съвет на Република Албания, където се обучава за прокурор, като се очаква да встъпи в длъжност през 2025 г. В периода 2018 – 2022 г. води семинарни занятия по дисциплината наказателно право на студентите по специалност „Право“ в Държавен университет „Александър Моисиу“ – гр. Дуръс, Република Албания. Владее албански, английски, немски и италиански език.

Интересите на докторанта са предимно в областта на международното публично право, международното наказателно право, конституционното право, наказателното право. Участник е в редица научни форуми. Научен ръководител на докторанта Аниса Гиу е проф. д-р д-р Борис Велчев.

По темата на дисертационния труд докторантът има три публикации, както следва: „Имунитетът в правото на Европейския съюз“ – В: DE JURE, Велико Търново, Брой 1/2023 (26), ISSN 1314-2593 (Print), ISSN 2367-8410 (Online), с. 191 – 196; „Имунитетът на народните представители в Република България и Република Албания“ – В: DE JURE, Велико Търново, Брой 1/2022 (24), ISSN 1314-2593 (Print), ISSN 2367-8410 (Online), с. 177 – 184

и „Правна уредба на имунитета на магистратите в Република България“ – В: DE JURE, Велико Търново, Брой 2/2023 (27), ISSN 1314-2593 (Print), ISSN 2367-8410 (Online), с. 402 – 406.

Дисертационният труд на докторанта Аниса Гиу е на тема „Имунитетът в международното и в конституционното право на Република България и Република Албания“ и представлява задълбочено и системно изследване, което има не само научно, но и подчертано научно – практическо значение.

Обект на научния анализ на кандидата е институтът на имунитета, очертан от правните норми в международното и европейското право и тези на националното законодателство на Република България и Република Албания.

Предмет на научния анализ са въпросите, свързани със същността, границите, функциите и характера на института на имунитета; концепцията за имунитета в международното право и в конституционното право на Република България и Република Албания; сравнителноправните аспекти на имунитета и историческите корени на института в международното право и във вътрешното право на двете изследвани държави; видовете имунитет в международното право, тяхната същност, основни характеристики и приложно поле; правната уредба на конституционните имунитети в Република Албания и Република България през различните исторически етапи и нейното приложение; съществуващите инструменти за предотвратяване на злоупотребата с имунитет като основен проблем на съвременното общество, който накърнява принципа за равенството на гражданите.

Целта, която докторантът си е поставил, е да очертае същността на имунитета като ключов институт в международното право и в правните системи на Република България и Република Албания, както и неговите основни белези и характеристики.

В изпълнение на посочената цел са формулирани следните научни задачи: исторически преглед на развитието на концепциите за имунитета в международното право и в правните системи на Република България и Република Албания; анализ на комплекса от нормативни правила,

регулиращи имунитета в международното право и в правните системи на двете изследвани държави; изясняване на конституционноправната същност на различните видове имунитети във вътрешното право на двете изследвани държави; оценка на ефективността на действащата юридическа уредба, касаеща имунитета в международното право и в конституционното право на двете изследвани държави, като се прецени необходимостта от нейното усъвършенстване в контекста на съвременните обществени отношения; анализ на въпроса за злоупотребата с имунитет и да формулиране на възможни решения за предотвратяване на това негативно явление; анализ на въздействието на международните стандарти върху уредбата на имунитета в Република България и Република Албания.

Изследването се характеризира със структура, включваща три глави и заключение.

В глава първа от дисертационния труд, озаглавена „Обща характеристика на дисертационния труд“, са представени основните характеристики и специфики на имунитета като фундаментален институт в международното право и във вътрешното право на двете изследвани държави, както и актуалните проблеми, които се срещат при приложението му. Обоснована е необходимостта от цялостен преглед и усъвършенстване на регулацията на имунитета, с оглед гарантиране на утвърдените от десетилетия основни принципи на правовата и демократична държава. Аргументирана е значимостта и актуалността на избраната тема. Дефинирани са предметът, целите и задачите на научното изследване, приложената методологията на изследване, както и факторите, които обуславят научната новост и практическото значение на темата на анализ.

Глава втора от дисертационния труд, озаглавена „Имунитет в международното публично право“ е посветена на изясняване на концепцията за имунитета в международното право. Проследен е историческият произход на института в международното право и неговото развитие през различните исторически етапи до днес. Представена е класификация на видовете имунитети, утвърдени в международноправната уредба, тяхната същност, основни

характеристики, функции, специфики и приложение. Разгледани са подробно имунитетите, определени от техните носители, както и регулацията на имунитета в правото на Европейския съюз. Посочени са пропуски и несъвършенства в уредбата на имунитета в международното и правото на ЕС, като са формулирани препоръки за тяхното отстраняване. Изследвани са актуалните въпроси за имунитетите и равенството на гражданите и злоупотребата с имунитет, които имат съществено значение за гарантиране на демокрацията и принципите за върховенство на правото и закрилата на човешките права в съвременното общество.

Глава трета от дисертационния труд, озаглавена „Конституционни имунитети“ е посветена на конституционните имунитети в Република България и в Република Албания. Проследено е историческото им развитие, както и законодателните подходи при тяхното регулиране. Предмет на научен анализ са действащите източници на института в съвременните правни системи на двете държави. Изяснени са съдържанието, функциите, спецификите и приложимостта на установените конституционните имунитети. Изведени са пропуски и несъвършенства в уредбата на имунитета в Република Албания и Република България, като са формулирани препоръки за отстраняването им. Изяснена е общата характеристика на имунитета в международното и в конституционното право, като са обсъдени въпросите относно същността на имунитета като процесуална пречка, особено в наказателните производства, както и съдържанието на имунитета като институт на материалното право. Анализирани са приложимостта на имунитетите в съвременните правни системи и спазването на принципа за равенството на гражданите.

Изследването е с общ обем от 199 страници, включително съдържание, списък на използваните съкращения и списък на използваната литература; справката за литературните източници съдържа общо 156 заглавия, както на кирилица, така и на латиница; бележките под линия са общо 424 на брой. Цитиранията са коректни.

II. Оценка на научните и научно-приложни резултати и приноси на дисертационния труд

Дисертационният труд представлява безспорен принос в наказателнопроцесуалната теория, високостойностно, задълбочено и всеобхватно научно съчинение, чиито резултати са от съществено значение за развитието на правната наука. Като основни **приносни моменти** на автора следва да се очертаят следните.

Докторантът е положил сериозни усилия да изследва и анализира в цялост и в детайли концепцията на имунитета, през призмата на съвременните обществени отношения, както и историческото развитие на тази концепция и факторите, оказали значение в тази насока.

От важно значение за развитие на правната наука е систематичното изследване на видовете имунитети в международното право и в конституционното право на Република България и Република Албания – тяхната същност, основни характеристики и приложно поле.

Впечатлява със задълбоченост и прецизност сравнителноправния анализ на уредбата на имунитета и историческите корени на института в международното право и във вътрешното право на двете изследвани държави. Този анализ ще се яви от съществено значение за развитието на законодателството в страната ни и в Република Албания.

От важно значение е изследването на съществуващите инструменти за предотвратяване на злоупотребата с имунитет като основен проблем на съвременното общество, който накърнява принципа за равенството на гражданите. В тази част трудът би могъл да бъде полезен на законодателя.

Убедено може да се твърди, че дисертантът е концентрирал научните си търсения в областта на особено актуалната днес проблематика на имунитета, неговото историческо развитие, същност и значение, разновидностите на института и техните специфики и най-вече приложимостта му в съвременните обществени отношения. Постигнати са в пълнота поставените от докторанта цели и задачи на изследването.

Ценен принос има докторантът при формулиране на препоръки *de lege ferenda*. Разбира се, не всички могат безусловно да се споделят, но те заслужават да бъдат поставени на по-широко обществено обсъждане, с оглед извеждане на рационални предложения за изменение на законодателството.

III. Критични бележки и препоръки

Анализираният научен труд се характеризира с множество и безспорни приносни моменти, но следва да бъдат направени и някои **критични бележки**.

Така, може да се препоръча въпросите, свързани с общата характеристика на дисертационния труд, разгледани в глава първа от същия, да бъдат обособени като увод в изследването, а в глава първа да бъде разгледана концепцията за имунитета и историческия произход на института. Уместно е също така, общата характеристика на имунитета в международното и конституционното право, както и вижданията на автора относно същност и приложимост на конституционния имунитет в съвременния свят, да намерят място в началото на изследването.

Направените критични бележки, обаче, не влияят на общата положителна оценка на дисертационния труд. Те не разколебават безусловно налагащия се извод, че научната работа е написана в резултат на упорита работа и добросъвестните усилия на автора в областта на научния анализ.

Научната работа на дисертанта недвусмислено сочи, че докторантът Аниса Гиу се отличава със способност да изследва всестранно и задълбочено наказателнопроцесуална проблематика; има богати теоретични познания в областта на международното публично право и конституционното право на Р. България и Р. Албания; демонстрира, че може да работи с големи масиви от информация, от които е способна да формулира релевантни научни изводи.

IV. Заключение

В заключение, имайки предвид изложените по-горе съображения, изразявам положителната си оценка, че представеният за защита дисертационен труд на тема „Имунитетът в международното и в конституционното право на Република България и Република Албания“ отговаря на изискванията на чл. 6, ал. 3 от Закона за развитието на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ) и на чл. 27, ал. 2 от

Правилника за прилагане на ЗРАСРБ за получаване на образователната и научна степен „доктор“, поради което предлагам да бъде присъдена образователната и научна степен „доктор“ по професионално направление „3.6 Право“, научна специалност „Международно публично право“ на Аниса Гиу.

Член на научното жури:

(доц. д-р Ралица Илкова)

София, 4 септември 2024 г.